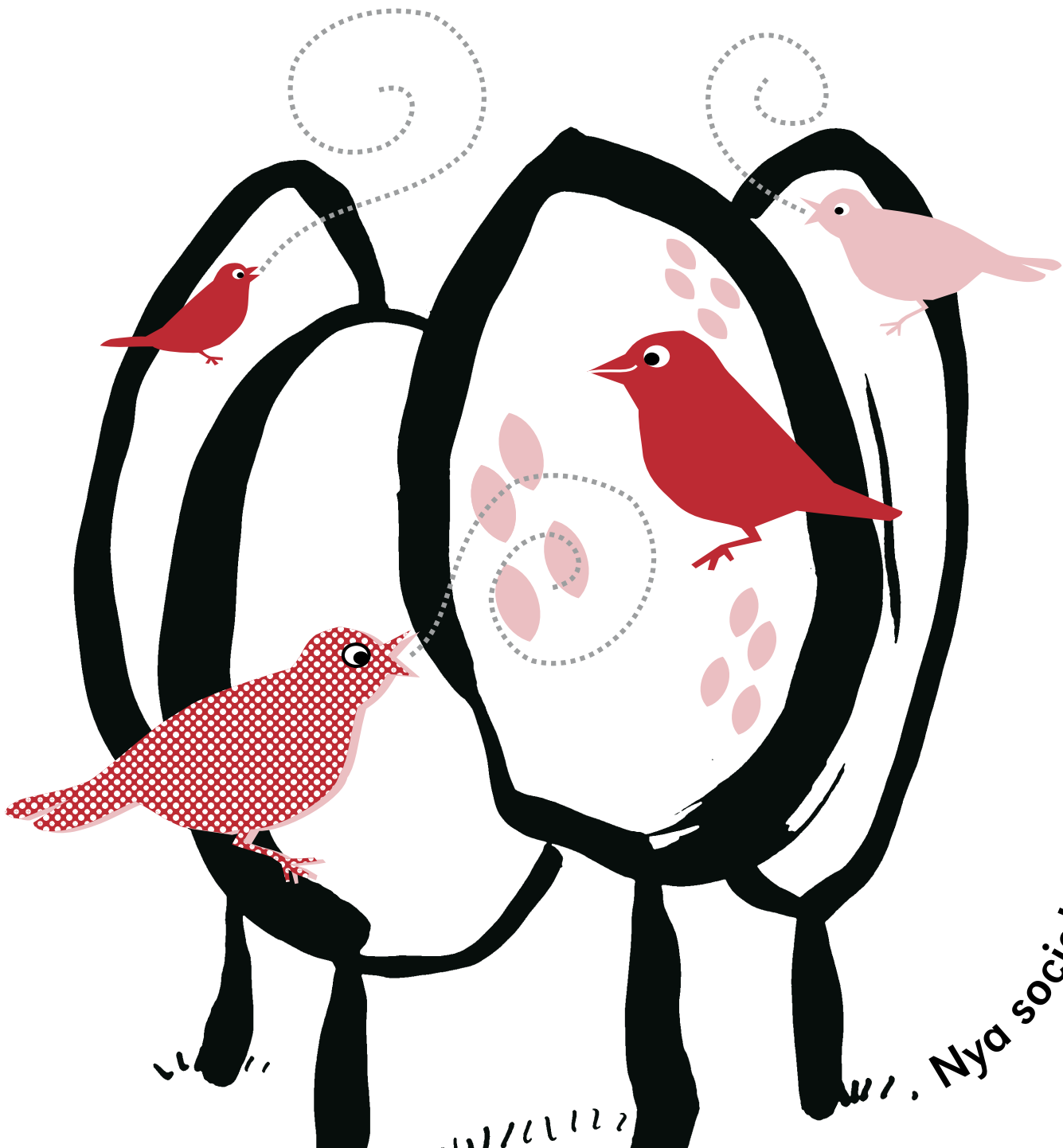

Mentora

Svenska Studiecentralens nyhetstidning 1/2010 Frivilligt på svenska!

Nya sociala medier

Foto: Sveps/Lisa sjöholm

Gamla och nya Facebook

Ibland hör man folk prata om webben och den nya tekniken som om det fanns två olika världar: den fysiska, påtagliga världen och den virtuella webbvärlden. Vi hör begrepp såsom *IRL* (= In Real Life) och *Second Life* (=ett "andra liv" där du kan skapa en virtuell gestalt, avatar).

Dyliga dualismer skall man nog undvika: livet är ett, odelbart och integrerat. Däremot öppnar de nya tekniska applikationerna och sociala medierna för mångfaldig kommunikation. Vad som nu sedan är nytt beror på användaren, och tidsperspektivet.

Tidsdimensionen blir en aning relativ när man snackar om sociala medier. Journalister talar dels om gamla medier och avser då t.ex. papperstidningar, TV och radio, och dels nymedier som skapas via webben. Många talar för en integrering av gammal- och nymedia. Vi ser detta fenomen när dagstidningar utvidgar sina digitala material, radio- och TV-program görs tillgängliga på Internet, och när en uppsjö av interaktiva debatt- och åsiktsforum skapar en on-line-sken-demokrati.

Facebook är för en del en kanal att samla på nygamla bekantskaper, för andra en marknadsföringskanal och några ett lobbyinstrument. För några år sedan föddes en veritabel Facebook-boom också i Finland, och globalt torde vi nu vara uppe i över 400 miljoner användare.

I detta nummer ingår ett samtal med professor Petri Salo vid ÅA i Vasa om vad som behövs för att konvertera Webb 2.0-världen till kunskap och bildning, i samtalet kallat *wiki-bildning*. Salo konstaterar att de nya verktygen och medi-

erna skapat nya sammanhang – samtidigt som han kommer med ett nyttigt påpekande: *Det handlar fortfarande om att växa som människa och medborgare, och om bildning som process och mål.*

I samtalet nämner jag studiecirkeln som i sin ursprungsform är en sorts bokstavlig Facebook. Människor möts ansikte mot ansikte i en grupp, och diskuterar ett tema utgående från en bok. Detta är den gamla Facebook. Men också den "nya" Ansiktsboken är ju redan gammal, skapad i slutet av förra årtusendet

Så här i början av SSC:s 90-årsjubileum gör jag den reflektionen att denna basic-variant av Facebook funnits under alla nio årtionden, men successivt gått bakåt under de senaste två-tre decennierna. På 60-70-80-talet sysslade vi t.ex. med en omfattande bokförmedling till flera hundra olika studiecirklar. Vem minns de gyllene tiderna?

Innebär de "nya" sociala medierna att studiecirkeln går mot sin undergång? Att nya Facebook ersätter den gamla? Nej, svarar jag – snarare tvärtom. För att informationsbördan skall bli bildning, både personlig och politisk, behövs en moderator, mentor eller liknande. SSC kommer att satsa friskt på att förnya Facebook – både den gamla och den nya – under de närmaste åren. Ta detta som ett 90-årslofte.

Björn Wallén

PS. Läs denna ledare + andra texter på min blogg på Kulturhuset: <http://bjornw.sve.fi>

Mentora kan läsas på nätet i pdf-form på adressen www.ssc.fi

I min värld innebär Web 2.0 att fokusen flyttas från verktyg till innehåll, från att göra sig personligen tillgängliga på nätet till att samverka och – agera med andra

Petri Salo, sid. 4

- 2 Ledaren
- 4 Samtal om bildning 2.0
- 6 Webbtjänsten KURRE – anmälning och redovisning via nätet
- 10 Modern kommunikation
- 12 BETT-mässan i London
- 16 Ett urval av konkreta webbverktyg
- 18 Om att hitta sin plats på den virtuella arenan
- 19 SSC-nytt
- 20 Webben – den moderna lindansarens skydds nät

MENTORA

Svenska studiecensalens
nyhetstidning
10 årgången 2010
Utkommer årligen med 4 nummer

Svenska studiecensalen, centralkansliet
Nylandsgatan 17 B
PB 235, 00121 Helsingfors
Tfn: 09-612 90 70
Fax: 09-680 24 25
E-post: studiecensalen@ssc.fi

Björn Wallén
chefredaktör
bjorn.wallén@ssc.fi

Walter Fortelius
redaktionssekreterare
mentora@ssc.fi

Pia Pettersson
layout
pia.pettersson@kolumbus.fi

Sebastian Gripenberg
verksamhetsombud (Nyland)
sebastian.gripenberg@ssc.fi

Frida Westerback
projektledare
De ungas akademi (DUA)
frida.westerback@ssc.fi

Kim Österman
informatör, FSU
kim.osterman@fsu.fi

Anna-Karin Öhman
verksamhetsombud (Österbotten)
Österbottens regionkansli
Rådhusgatan 21 C, 65100 Vasa
Tfn: 06-320 41 50
E-post: ssc-vasa@ssc.fi

Beatrice Östman
verksamhetsombud (Åboland)
Åbolands regionkansli
Auragatan 1 C, 20100 Åbo
Tfn: 02-251 60 60
E-post: ssc-abo@ssc.fi

Material kan skickas till red.sekr. helst per e-post till adressen mentora@ssc.fi eller till Mentora, Nylandsgatan 17 B, 00120 Helsingfors. Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera insänt material.

Omslagsbild: Pia Holm/ Happydesign

Samtal om bildning 2.0

Mentora passar på att senkommet gratulera Petri Salo, färsk professor i vuxenpedagogik på Pedagogiska fakulteten vid Åbo Akademi i Vasa. Det gör vi genom ett samtal om Wikibildning, nya sociala medier och vad detta kan innebära för det livslånga lärandet.

Björn (BW): I dag talas det mycket om Web 2.0, ett begrepp som ursprungligen lanserats av **Tim O'Really**. För en del innebär Web 2.0 mer ett teknologiskt paradigmskifte på Internet, andra ser Web 2.0 mer som uppdaterade, goda koncept och verktyg på webben. Du har reflekterat över vad 2.0 kunde innebära för synen på kunskap, lärande och bildning. Kan man tala om någon sorts Wikibildning (på finska wikisivistry, ett begrepp lanserat av prof. **Juha Suoranta**) och i så fall hur?

Petri (PS): För mig handlar Wikibildning om folkbildning år 2010. Det handlar fortfarande om att växa som människor och medborgare, och om bildning som process och mål. Sammanhangen för dessa komplexa processer har förändrats, och vi har nya verktyg för att kunna bilda oss tillsammans med andra. I min värld innebär Web 2.0 att fokuset flyttas från verktyg till innehåll, från att göra sig personligen tillgängliga på nätet till att samverka och – agera med andra.

BW: Om du på webben skulle formulera 5 tags, alltså nyckelord, för folkbildning – vilka skulle dessa vara?

PS: De är välbekanta för alla – på engelska; accessibility, participation, collaboration, sharing och user centered. Det är som om man skulle räkna upp de oftast förekommande orden från en radikal folkbildares pamflett. Utmaningen i nära framtid blir att få de existerande institutionerna (universitet, folkbildningsorganisationer) att anamma dessa

principer. Enligt min uppfattning går för mycket tid och energi åt att traditionell intressebevakning. Man arbetar för att försvara positionerna, inte med att undra över hur världen idag ser ut och vart vi är på väg. Håller du med om detta?

BW: Jo, jag håller med om att steget är stort att få institutionerna att förverkliga nätokratins och nätikettens principer: här har i mitt tycke universiteten kommit längre än folkbildningsorganisationerna då det gäller t.ex. öppna webbaserade kurser. Toppuniversitetet MIT i USA har t.ex. en OpenCourseWare med en massa inspirerande, fria föreläsningar. Jag ser samma potential för folkbildningen, speciellt studiecirkeln.

PS: Det här är nytt, fascinerande och demokratiframjande, exempel på hur det öppna kunskapssamhället fungerar. Jag kan (i Österbotten, i min hemby Solf) idka studier på MIT eller i realtid följa med t.ex. ekonominobelprestigaren **Paul Krugmans** resonemang på hans blogg.

BW: Studiecirkeln är i sin historiska form en sorts Facebook, dvs. man samlades ansikte mot ansikte i cirklar och läste böcker, både skön- och facklitteratur. För pionjären **Oscar Olsson** var läsecirkeln lärandets A och O. Numera genomförs en del e-cirklar, vilket vi också har erfarenhet av inom SSC, och folk samlas i grupper på Facebook. Ser du dels historiska paralleller och dels nya utmaningar för studiecirkeln i vår digitala tidsålder?

PS: Parallellerna är uppenbara; studiecirkeln har utvidgats och virtualiserats. Världen har krympt och blivit tillgänglig på vårt köksbord – om vi placerat vår uppkopplade laptopp på bordet. Samtalet har ersatts av samskrivandet. Utmaningarna är desamma som tidigare, att få tillstånd förtroendefulla möten under vilka man är beredd att lyssna på andra och ta del av deras erfarenheter och åsikter. Det vill säga hur få tillstånd deliberativ nät demokrati? Har du goda praktiska råd?

BW: På Studiecirkeln har vi gjort en del experiment genom åren, t.ex. folkomröstning om kärnkraft som visade att 70% var emot en utbyggnad av fler kärnkraftverk, och ifjol hade vi en medborgarkonsultation om EU där folk kunde rösta fram de viktigaste frågorna som borde drivas inom EU. Resultatet var ganska makabert: att legalisera cannabis kom på första plats – uppenbarligen hade en liten grupp mobiliserat sig på webben vilket gav utslag i resultaten.

Nät demokrati som baserar sig på samtal mellan upplysta medborgare är alltså inget som är lätt att uppnå; "samtalet" blir lätt en jo-nej-skyttegravsargumentation, deltagandet förvrängs så att små lobbygrupper tar över, och rent allmänt verkar debattklimatet på webben vara hästskt och t.o.m. aggressivt – vi ser detta fenomen speciellt i frågor om invandring och rasism.

Ändå gäller det för folkbildningen att inte ge upp: för tillfället engagerar sig SSC i en nordisk klimatkampanj (www.ssc.fi/klimat) där de nordiska studieförbunden torgför idén om klimatkaffen som kan hållas på arbetsplatser, vid föreningsmöten och varför inte hemma vid köksborden. Vi har också engagerat olika bloggare – politiker, rådgivare, klimataktivisterna och – skeptiker – på samma blogg för att få igång en folklig debatt på sajten <http://www.klimatcirkel.blogspot.com>.

PS: Här har vi en ny folkbildningsuppgift. Hur vi skall ta tag i uppgiften i det samhällsklimat som vi lever vet jag inte. Kanske genom att bli delaktiga och försöka verka för förändring av de hätska och svartvita inläggen.

BW: För att återgå till pedagogiken: hur ser du som pedagog på utvecklingen som går mot Bildning 2.0? Helsingfors Arbetsordnades nyligen ett intressant seminarium med temat Vad är folkbildning idag? Där talade idéhistorikern och pedagogprofessorn **Bernt Gustavsson** från Örebro universitet om behovet av att modernisera, demokratisera och universalisera tolkningarna om vad som är bildning idag. I det fria samtalet yttrade en kollega litet ironiskt att eleverna lär sig via professor Google och magister Wikipedia. Vad blir kvar av den klassiska klassrumspedagogiken och vilken är lärarens/handledarens roll?

PS: De mest extrema förespråkarna för Web 2.0 menar att klassrummet och läraren blivit överflödiga. Jag ser det fysiska och det virtuella rummet som komplementära. Åtminstone vi "äldre" har ett behov av att mötas ansikte-mot-ansikte. Vi vuxna trivs fortfarande även i klassrum i sällskap av lärare.

BW: Vi kan ju också göra en skillnad mellan allmänna och individuella bildningsbehov. Även om utbildningsnivån successivt höjs i Finland och i hela EU så kvarstår bildningsbehoven. Hur skapa ett kritiskt men också konstruktivt sätt för medborgarna att navigera i aktuella och komplicerade frågor som idag ofta delar forskarna, t.ex. klimatdebatten, svininfluensan, matfetter etc.?

PS: Genom att samlas i de existerande folkbildningsinstitutionerna för att i studiecirklar, tillsammans med andra arbeta med, reflektera kring och navigera i de aktuella och komplicerade frågorna. Genom att kombinera traditionella folkbildningsforum med forum på nätet.

Webbtjänsten

KURRE

– anmälning och redovisning av kurser via nätet

Den 25 januari 2010 vid 14-tiden hördes ett jubelrop från ekonomichefen **Stefan Andersson**s rum. Det visade sig att han nu hade godkänt den 100:e registrerade användaren i KURRE – Svenska studieccentralens webbtjänst för anmälning och redovisning av kurser.

KURRE har varit igång sedan 1.9.2009 och hittills fått mycket god respons bland användarna, dvs. föreningar och organisationer runt om i Svenskfinland. Trots möjligheterna som nu finns via webbtjänsten, går det fortsättningsvis att på traditionellt sätt anmäla och redovisa kurser.

Före vi går in på hur du kommer igång med KURRE tar vi en kort tillbakablick. **Stefan Andersson** berättar hur webbtjänsten KURRE kom till:

”Kurssekreterare **Ulla Östman** hade ett problem. Pensionsdagen började närma sig och hon var den enda som kunde hantera Paradoxen. Studieccentralen hade då för sin kurshantering ett av **Björn-Eric Mattsson** skraddarsytt kursprogram, baserat på databasprogrammet Paradox. Med programmet räknade Ulla ut kursbidrag och gjorde statistik över kurserna.

Efter varje dator- och Windowsuppdatering flämtade och suckande Paradoxen alltmer. Eller som Ulla brukade säga: den ”promptar”. Vintern 2009 började vi därför söka efter ett nytt kursprogram som kunde ersätta Paradoxen. Vi ville dessutom kunna börja erbjuda våra kunder ett modernt, internetbaserat anmälnings- och redovisningsprogram som samtidigt underlättade Studieccentralens administration.

Det finns några färdiga kurshanteringsprogram på marknaden som ett antal finska studieccentraler använder. Men vi

kollade också med vårt IT-stöd i Vasa, **Kenneth Rönkrans**, vad han ansåg om dylika program. Efter en tids funderingar erbjöd han sig att göra ett eget internetbaserat kursbehandlingsprogram åt Studieccentralen. Om han sedermera ångrat detta löfte är vi inte helt säkra på ... Men vi vet att det blev betydligt fler kodningstimmar för honom än vad han någonsin kunnat föreställa sig. För att inte tala om att han på några månader var tvungen sätta in sig i hela kursbehandlingsprocessen! Skärpt som han är, lärde sig Kenneth snabbt vårt system. Han kanske inte alltid förstod logiken i våra önskemål men förverkligade snällt och skickligt dem. Han kom dessutom med nya egna idéer hur programmet kunde fungera bättre.

Vi började testa de första delarna av programmet i juni 2009 och hade som mål att kunna öppna kursprogrammet för kunderna till hösten då nya kursanmälningar började strömma in. Efter en intensiv slutspurt i augusti med många övertidstimmar för Kenneth och ett antal testanmälningar kunde vi äntligen publicera KURRE i början av september 2009. Först öppnades kursarrangörernas registrerings- och anmälningssidor. Nu sker hela processen på webben.

Efter 1.9.2009 har Kenneth fortsatt att bygga på programmet med statistikfunktioner för redovisning till staten. Dessutom har han gjort förbättringar i handläggarfunktionerna. För SSC:s kurspersonal har det varit omställningar i rutinerna, men ingen torde sakna det gamla systemet. Ulla verkade riktigt nöjd med resultatet och kunde med lättat hjärta gå i pension och i samma veva ge över kurshanteringen till **Christine Romberg**.

Foto: Tage Romberg

Vi ville erbjuda våra kunder ett modernt, internetbaserat anmälnings- och redovisningsprogram som samtidigt underlättade Studieccentralens administration.

Så här kommer du igång med KURRE

Börja med att gå till webbplatsen www.ssc.fi/sve/kursinformation/ och läs igenom den allmänna informationen angående SSC:s samarbetskurser. Därefter trycker du på KURRE som finns under Anmälan av kurs. Du kommer då till KURREs startsida.

På startsidan kan du registrera dig som användare och även logga in. Användarmanualen, kursanvisningarna och deltagarlistor för utskrift finns på denna sida. Från KURREs startsida kan du gå vidare till kursanmälnings-sidan och – redovisningssidan.

Du kan också använda KURRE som en oregistrerad användare, men då kan du t.ex. inte spara mallar för fram-

tida bruk. Om du är en oregistrerad användare kommer du till kursanmälnings-sidan från kursinformationssidan, inte KURREs startsida. Observera att du som oregistrerad användare inte kan redovisa kursen elektroniskt.

Då du antingen som registrerad eller oregistrerad användare kommit in på kursanmälnings-sidan är det bara att fylla i uppgifter som efterfrågas och trycka på Skicka. SSC får då din kursanmälan och behandlar den i vanlig ordning. Efter att din kursanmälan är godkänd får du redovisningsblanketten, antingen i elektronisk form eller på papper, beroende på om du är registrerad eller oregistrerad användare.

Kom ihåg att du alltid kan kontakta oss vid frågor eller problem!

En användare har ordet

Vi kontaktade en flitig användare, kanslisekreterare **Tove Lindqvist** på Hem och skola och frågade vad hon tycker om KURRE:

1. Du har anmält och redovisat kurser före KURRE fanns, och nu gör du det via KURRE. Vilka fördelar, om sådana finns, har det nya systemet fört med sig?

Jag tycker det finns många fördelar med Kurre. Förut kunde endast kursanmälan göras elektroniskt, medan redovisningen gjordes för hand. Nu är det möjligt att även redovisa elektroniskt. Det är bara att fylla i de uppgifter som saknas och trycka på "send".

Det nya systemet gör det dessutom möjligt att spara mallar för kursanmälningsarna, där t.ex. uppgifterna från förra kursen automatiskt fylls i. Av den text som automatiskt fyllts i kan man välja vad man håller kvar och vad man ersätter med annan text. Därefter kan man spara den som en ny mall. Systemet godkänner alltså att man har en lång lista med olika mallar för kurser. Detta system underlättar arbetet speciellt om man ofta arrangerar liknande kurser.

En av de viktigaste fördelarna är att man kan logga in och kolla om man redan har anmält eller redovisat en kurs. Jag behöver alltså inte mera printa ut och spara allting i mappar.

2. Tyckte du det var besvärligt att börja använda KURRE?
Nej, programmet Kurre är mycket lätt att använda, man behöver ingen större datorvana. Det besvärligaste är kanske att det igen finns ett nytt lösenord man måste hålla reda på :)

3. Vad tycker du vi borde förbättra i KURRE?
Jag tycker programmet fungerar bra som det gör, de största

Foto: Christine Romberg

problemen uppstår då kursen på kort varsel byter datum t.ex. på grund av sjukdom. Kursdatumet kan man inte själv ändra på, alternativet blir då att göra en ny ansökan eller ta kontakt med SSC och be dem hjälpa (vilket de snällt gör).

4. Skulle du rekommendera andra att börja använda KURRE?
Jo, eftersom vi på Hem och Skola ordnar en hel del kurser under året, har programmet Kurre verkligen för snabbt och förenklat mitt jobb.

5. Någon annan feedback?
Det lönar sig att ta Kurre i bruk!

Tove Lindqvist jobbar som kanslisekreterare på Förbundet Hem och Skola sedan år 2001. Hem och skola ordnar en hel del kurser och föreläsningstillfällen under året. I samarbete med SSC och Hem och skolans medlemsföreningar ordnar de dessutom föreläsningar för föräldrar ute i skolorna.

Christine Romberg
adm.sekr. och informatör på SSC

STARTSIDA KURSANMÄLAN KURSREDOVISNING KONTO ANVISNINGAR LOGGA IN

Startsida

Välkommen till **KURRE** som är Svenska studiecensalens webbtjänst där du enkelt och snabbt kan sköta anmälan och redovisning av kurser helt elektroniskt. För kursanmälan kan man använda mallar med vissa basuppgifter ifyllda. Kursanmälningar och redovisningar som du skickat sparas i KURRE. Du måste ha ett användarkonto för att kunna använda KURRE. [Registrera användarkonto.](#)

Logga in - logga in till KURRE

Anvisningar - anvisningar i pdf-format om hur man använder KURRE för att skicka kursanmälan och -redovisning

Kursanvisningar 2010 - allmänna kursanvisningar i pdf-format

Kursanvisningar 2009 - allmänna kursanvisningar i pdf-format

Deltagarförteckning 2010 - blankett för deltagarförteckning i Exel-format (välj "Spara" för att ladda ner filen)

Deltagarförteckning 2010 - blankett för deltagarförteckning i pdf-format

Kontaktuppgifter

Vid tekniska problem, t.ex. om du har glömt lösenordet, kontakta i första hand centralkansliet i Helsingfors. För att skicka e-post, byt ut (a) till tecknet @ i e-post adressen.

Centralkansliet i Helsingfors Nyländsgatan 17 B PB 235, 00121 Helsingfors Tfn 09-6129 070 Fax: 09-6802 425 E-post: studiecensal(a)ssc.fi	Österbottens regionkansli Rådhusgatan 21 C 65100 Vasa Tfn 06-3204 150 Fax: 06-3179 005 E-post: ssc-vasa(a)ssc.fi	Åbolands regionkansli Auragatan 1 C 13 20100 Åbo Tfn 02-2516 060 E-post: ssc-abo(a)ssc.fi
---	---	--

Faktaruta om KURRE, även kallad "den lilla rackaren"

Född: 1.9.2009. Påtänkt länge innan det.

Hemort: Vasa

Läser helst: siffror

Tycker om: uppdateringar. Samt när användarna fyller i allting rätt på första gången. Felmeddelanden hör inte till mina favoriter.

Familj: singel. Har avlägsna släktingar i andra studiecirklar. Men de kommunicerar mest på finska och ibland på engelska, så vi har inte så mycket kontakt.

Favoritfärg: gult och rött, finlandssvensk som jag är.

Lysnar helst på: internetradio 181.fm och kanalerna The Eagle (rock) och Classic Hits 181 (hits från 60- och 70-talet).

Modern kommunikation

Sociala medier är litet svåra att greppa, inte minst för att bloggande, chattande, facebookande – och faktiskt helt ordinär e-post – alla är former av modern kommunikation. Mentora är nyfiken på hur experter på informationsbehandling handskas med detta och frågade därför Anne Suominen hur en politisk journalist ser på saken

Anne Suominen (AS): I grunden handlar det om hur man utnyttjar begränsade resurser, vad ska vi bevaka? Vilket nyhetsvärde ska nyheter som publiceras på *You Tube* och *Wikipedia* tillmätas? Det här är inte alls en teoretisk fråga, när en katastrof som den på Haiti inträffar fylls Internet på nolltid med information om vad som hänt – inte minst i form av videosnuttar.

Har du nytta av bloggar i ditt job?

AS: Hmm ... det är lite invecklat. Bloggarna kom till Finland före valen för 4–5 år sedan. I början läste jag bloggar nätterna igenom men numera läser jag nästan inga. Politiker använder ofta sina bloggar som webbsidor, de är aktiva när de är valtider och innehåller mest politiska tal. De är ganska opersonliga. Partierna satsar hårt på Internet men deras material är ganska slätstruket.

Nyckelpersoner använder bloggar som publiceringskanaler. Ett exempel är statsminister **Matti Vanhanen**, som tillkännager beslut via sin blogg, t.ex. kom beslutet om att inte vill fortsätta som partiordförande därifrån. Bloggar jag kollar upp av denna orsak är t.ex. SFP-ordförande **Stefan Wallins** (<http://stefanwallin.blogspot.com/>). Wallin blev riktigt per-

sonlig i höstas i samband med debatten kring SFPs framtidsseminarium i Kasnäs; vem var bjuden, vem bestämde programmet, varför publicerade *Svensk Presstjänst* anonyma kommentarer och varför blev deras journalist utestängd från partiets presskonferens? Bloggar fungerar bäst och blir intressanta när det tar eld i skribenten.

Mest använder partierna ändå bloggar som webbsidor, bäst beskrivs det hela kanske som noggrant redigerade offentliga dagböcker. Det finns förstås undantag, t.ex. **Erkki Tuomioja** har ofta intressanta resonemang kring politiska frågor. Han är både personlig och mångsidig på Internet – oberoende av om man vill kalla det han har för blogg eller webbplats (<http://www.tuomioja.org/>).

En annan intressant person i det här sammanhanget är USAs president **Barack Obama**. Obama hyllas som en mästare på användning av sociala medier, men inte var det han själv som satt och skrev i Twitter eller på andra forum i Internet. Det här tror jag är viktigt, modern kommunikation är här likadan som traditionell kommunikation, man behöver tänka på vem som publicerar materialet och varför.

Jag har en annan frågeställning om modern kommunikation. Den handlar om kontakten mellan journalister och läsare. Vilken effekt har dagens kutym att journalisters e-postadress finns utsatt under artikeln? Blir kontakterna tätare?

AS: Jag har litet svårt att svara på frågan. På *Rundradion* tog lyssnare sällan personlig kontakt men på *Hbl* sker det här hela tiden. Jag blev ganska förvånad över hur låg tröskeln är. Det måste bero på att *Hbl* uppfattas som en del av den finlandssvenska identiteten, en del av familjen om du vill. Också nyhetschefer på *Hbl* får vara beredda på att föra mycket långa telefonsamtal med agiterade läsare. Du kan

själv se hur livlig debatten är på *Hbl*s kommentarsidor på webben. Vad gäller e-posten är den en bra kanal, vi får in en del tips den vägen. Många är underbyggda och kan ledda till resultat, så gjorde t.ex. ett tips om långtidsarbetslöshet i Hangö.

Får ni falska tips?

AS: Nej, däremot en del irrelevanta tips om bl.a. grannarnas affärer. Sedan kontaktas vi också av personer som vill sin sak framförd eller vill få in en annan version av en nyhet som stått att läsa i tidningen. Vi är glada över tipsen och ger vidare tips om de mera berör vad en kollega skriver om.

Har modern kommunikation förändrat ditt arbete?

AS: Inte egentligen. För mig gäller fortfarande traditionella arbetsmetoder; riksdagshandlingar, utredningar, politiska debatter, information från nyckelpersoner och samtal med involverade personer.

Ville du alltid bli journalist?

AS: Ja, jag har arbetat i branschen i ca 25 år, på Finska Notisbyrån, *Rundradion* och nu *Hbl*. För mig var valet helt klart från början, antingen journalist eller trädgårdsmästare. Jag blev journalist.

Walter Fortelius

Illustration: Pia Holm

BETT-mässan i London

Så var man hemma på Åland igen då efter ett jungfrubesök på världens största mässa med Elektronikhjälpmedel i undervisningen; www.bettshow.com/

Detta är tydligen Big business, men de mesta nyheterna går ut på samma sak, olika med marginell differens, användningsätt/program av interaktiva "overheadmaskiner". Smartbords heter det i dag, men hur smarta är de egentligen?!

Till skillnad från "stenåldern" då du placerade dina mindre tydligt kopierade plastfilmer eller ännu sämre handskrivna – med allt för bred tusch – och projicerade dem på en OH-duk, kan du nu rita på duken och sudda lika fort, spara allt som var och en av dina studerande ritat och skrivit under deras privata användarprofiler och en massa annat, men till viken nytta?! Vet du hur darrigt du skriver då det förstoras upp på en skärm? Vill vi verkligen spara allt vi gör?!

Varför skall vi rita darriga bilder och text på en 2x2 meter stor duk?! Är dessa 100-tals olika interaktiva skrivtavlor bara ett sätt för marknaden att jämna ut budgeten åt de rika universiteterna med dyra leksaker? Eller är det frågan om en teknisk revolution som nästan ingen vanlig skola i dag har råd att köpa?!

Detta är klart, du slipper gnisslet med griffeltavlorna, behöver ingen tvättsvamp eller kriter och alla färger du vill ha finns där. Ett stort + är att du kan plocka in videoklipp och annat från Internet eller bilder och filmer från dina egna arkiv till att illustrera det du skriver på tavlan eller vill framföra för dina studerande. Specialprogram möjliggör även att de studerande kan få sina frågor på sina dataskärmar, fast i hemmen, istället för på papper!

Svaren behöver inte som tidigare vara i text, utan med fördel kan den studerande i dag skapa en presentation av bilder musik och film, med eller utan text och ljud. Vill du själv använda dig av den här tekniken och få det att vara

proffsig utan att köpa en hel projektor anläggning med dyra specialskrivna program? Köp då kanske en Tablet PC, koppla den till en billig men ljusstark projektor och så kan du rita på "tavlan" utan krita och har dessutom en hyfsad dator på köpet med allt vad det innebär. En Tablet-maskin är en bärbar dator med vridbar skärm som du kan ta anteckningar med genom att skriva på skärmen, då du vänt den ut och in.

Visst kan man med skaffa sig den nya varianten av smartbords där du använder den istället för sedvanliga griffeltavlorna. Men då måste den börja användas. Ofta har jag besökt undervisningssalar med dammiga smartbords, men med fuktiga tvättsvampar...

Tekniken finns i dag, vilka kan den och vem har råd?! I dag så vet vi redan att många föräldrar inte hänger med tonåringarna i deras utveckling av teknikanvändning, hur skall då lärarna i skolorna göra det? Är det dags att omskola hela skolväsendet för att väcka liv i intresset för studier eller måste en lektion vara tråkig för att passa läroplanen?! Och undervisas på ett sätt som i dagsläget kan ses som kyrkopredikningar av våra ungdomar?!

Övriga riktigt nyttiga saker som jag fann på BETT var: Trådlösa Internet basstationer med utrymme för + 500 anslutna datorer som fungerar, och det snabbt! En privat sträckkod på ditt deltagarpass, som om du stannade in vid en monter kunde skannas av folket i montern och därmed sändes automatiskt utförligare information hem till din egen dator om produkterna. Detta sparar en massa broschyrtryckande och var en genomtänkt grej att apa efter.

Mera på leksakssidan hittar man robotar som bygger 3D-figurer du skapar på datorn. En intressant iakttagelse var att alla de här besökarna som provat på att göra "egna figurer"

Foto: BETT 2010 at Olympia, London

Foto: BETT 2010 at Olympia, London

hade slående likhet med den figur som tillverkaren gjort som exempel!? Idioti odlas i grupp har du väl hört tidigare, om än lite hård dom i detta sammanhang, så kan man krasst konstatera att de redskap som finns för att odla kreativiteten snyggt och prydligt ändå plockar in oss i leden.

Den Orwellska idén dyker mera och mera upp överallt. Med en alldeles egen Casino-liknande övervakningsanläggning kan nu lärarkollegiet studera vart enda ett ansiktsdrag hos de studerande som fångas på film och, som försäljaren sade, för att t.ex. se hur eleverna reagerar på olika situationer. Räcker det inte med att dagens undervisningssystem a la korvstoppningsmodellen är totalt fel? Skall vi nu även fånga de studerandes sunda reaktioner av detta på film för att sedan med bildbevis ställa dem mot väggen?

Ännu i dag så lär sig ungdomarna en massa lexikalt fakta, men få vet vilken ev. nytta de har av att kunna allting, eller hur de praktiskt i livet skall använda alla saker de lär sig i skolan. I debatt i *Dagens Nyheter* 9.3 2008 analyserar **Martin Ingvar**, professor i integrativ medicin vid Karolinska institutet, att skolan de facto struntar i hur barns hjärnor fungerar. Martin Ingvar analyserar detta på ett föredömligt sätt, men talar han och flera med honom för döva öron?

Albert Einstein lär skall ha sagt att läkemedelsföretagen förstör hälsan, universiteten kunskapen och advokaterna lagen. Jag har ännu inte hittat några direkta bevis på att min gode vän A. E. skulle ha helt fel. Jättarna Microsoft och Apple presentationer är så tråkiga på BETT Show att jag bryter upp mitt i dem, ja faktiskt långt innan hälften av presentationen är klar. Och tar en kaffe i det ensamma och ogästvänliga "International Lounge" Microsofts personal tittar lite snett på mig då jag hämtar mitt 3dje bärbara GRATIS dataminne/sticka, men nickar medhållande då jag förklarar att någon nytta av besöket på mässan måste man väl ändå ha och att jag har två döttrar som nog kommer att uppskatta denna gåva.

BETT-mässan är räddig och rörig! Jag undrar om det är avsiktligt för att vi skall känna oss lite dummare än vi är och överrumplade av all den teknik som man presenterar. Men om man läser lite mellan raderna så blir det lätt, mycket lätt att förstå. Interaktiva smartbords som du nu kan rita på duken istället för på griffeltavlan.

Utställarna hade säkert vunnit på att presentera sin produkt så enkelt som möjligt och i ordningsföljd, typ de kunde lärt sig av båtmässan; segelbåtar här motorbåtar där, ja ni fattar. Jag känner inte en enda småskolefröken som är en

"Som avbrott till det högteknologiska utbud vi överöstes av tog 1000-åriga traditioner ner oss på mänsklig nivå igen. Vi besökte Westminster Abbey för att lyssna på kvällsmässan där (18.00) den har hållits alla kvällar i över 1000 år"

fulländad dataingenjör och de två svenska fulländade dataansvariga killarna som försökte glänsa på Tuben in till London City för en sänka pint, förstod till sist inte ens själv vad de pratade om.

Vi var ett gäng från Finland som reste tillsammans i BF:s regi och det funkade mycket bra, ända tills vi började använda oss av interaktiva kartor i mobilen, då hamnade vi lite snett på kartan. För att nu ge tekniken av i dag en känga i baken till. Du kan se några bilder till från vår resa på <http://drop.io/bett2010> och även på rånarna som försökte göra vår resa till ett otrevligt minne. Kvinnan i den vita mössan på bilden på väg ombord på Tuben, stal en av våra vänners plånbok fräckt ur en hantväska innan denne ens hade hunnit spendera en enda penny!

Ett personligt tips förutom att se upp med ficktjuvarna kunde vara relaterat till ämnet. När det gäller dagens vettlösa utbud av teknik, till allt för höga priser är ett tips att använd det du känner dig trygg med även om detta betyder gamla OH-bilder. Och till dig som inte öppnar munnen på en föreläsning, utan en PowerPoint presentation – visa bilder med få ord, låt orden komma ur din mun i stället. Glöm sedan inte att talanglösa talare inte med teknikens hjälp kan framstå som karismatiska ännu.

Som avbrott till det högteknologiska utbud vi överöstes av tog 1000-åriga traditioner ner oss på mänsklig nivå igen. Vi besökte Westminster Abbey för att lyssna på kvällsmässan där (18.00) den har hållits alla kvällar i över 1000 år. Visst är engelsmännen ofta stela som spicken sik, men ser du det där kunde de i alla fall. Gudomlig sång var det och en som jag upplever det, lite småhemlig turistattraktion som var helt gratis och inte får missas, på dagen kostar ett besök i den enorma kyrkan många pund och det utan sång.

Tills nästa år låt "Smartborden" stå oanvänd i ett hörn som vanligt bara och gläd dig med att du inte är ensam om att inte förstå dig på all ny teknik du heller, eller tag dig i kragen och lek dig fram med den nya tekniken som är riktigt kul. Om du nu inte klarar alla finesser gör detta dig inte till en sämre undervisare för den saken.

Mikael Erickson

Generalsekreterare för Ålands bildningsförbund r.f

www.abf.ax

bildningsforbund@aland.net

tfn 018-16660.

Övriga länkar i detta nummer

- <http://bjornw.sve.fi>
- <http://www.klimatcirkel.blogspot.com>
- www.ssc.fi/klimat
- www.ssc.fi/sve/kursinformation/
- <http://www.tuomioja.org/>
- <http://stefanwallin.blogspot.com/>
- www.bettshow.com/
- <http://drop.io/bett2010>
- www.skene-x.net
- www.danhasson.se

Ett urval av konkreta webbverktyg

- Blip.tv**
Lättanvänd videotjänst där man kan göra videon (max 1 GB), sända dem vidare och kommentera dem.
www.blip.tv
- Blogspot**
Populär blogg-tjänst som startade redan 1999. SSC:s klimatblogg finns där, kolla klimatcirkel.blogspot.com
www.blogspot.com
- Delicious**
Känd fördelare av länkar och sk. tags (nyckelord) som gör att man lätt kan gruppera dem enligt tema
www.delicious.com
- DimDim**
Gratis videokonferenstjänst för upp till 20 personer.
www.dimdim.com

- Facebook**
Ja, alla har väl redan hört om denna kompisgrupp (se ledaren i detta nummer!) Från början planerad för universitets-studerande på Harvard, numera öppen för alla.
www.facebook.com
- Flickr**
Gratis och populär bild- och videotjänst där du kan förvara dina dyrbara fotoalbum och visa dem för andra...
www.flickr.com
- Google Docs & Earth & Maps**
Docs är en kanslitjänst där många kan bearbeta samma document samtidigt, Earth och Maps är karttjänster som hjälper sig att navigera över snart sagt hela jordklotet.
www.google.com

Källa: Kalliala-Toikkanen: Sosiaalinen media opetuksessa. Finn Lectura 2009

- IRC –Galleriet**
IRC betyder Internet Relay Chat vars galleri är otroligt populärt bland tonåringar som chat-forum; ca 60% av finländska ungdomar i åldern 13-17 år använder det varje dag!
www.irc-galleria.net
- LinkedIn**
Socialt forum inriktat på professionella kontakter och inte bara ytligt chattande
www.linkedin.com
- Ning**
Ning är ett flexibelt socialt forum där en grupp kan skapa sin egen profil, ladda ner filer och upprätthålla bloggar. Fria bildningen i svenskfinland finns redan här via Länken www.ning.com/lanken
www.ning.com

- Skype**
Gratis telefoni för den som vill spara på telefonkostnaderna. Kommer ursprungligen från Estland.
www.skype.com
- Twitter**
En mycket populär mikrobloggtjänst där medlemmarna kan sända korta texter (sk. tweets, fågelkvitter) från antingen en dator eller mobiltelefon.
www.twitter.com
- Wikipedia**
Ordbok med ca 3 miljoner artiklar vars kvalitet kan variera, så använd uppslagsverket med sunt bondförnuft.
www.wikipedia.org
- YouTube**
Gratis videofördelningstjänst, har ca 40% av marknaden bland privatpersoner som sänder in videoklipp.
www.youtube.com

Om att hitta sin plats på den virtuella arenan

Många organisationer och föreningar är mitt i en testperiod i ett hav av sociala medier. Skall man satsa på Facebook, Twitter, blogg – skall man köra allt eller inget och vad är målsättningen egentligen?

Under hösten 2009 jobbade jag med planering och förverkligandet av två helt nya webbtjänster. Vi började från noll och processen hade pågått redan en längre tid. Parallellt jobbade jag på alldeles "traditionella" hemsidor, dessa kanske tredubbelt till antalet. Utöver verksamheternas egna webbsidor utvecklades skräddarsydda jämnloppande tilläggswebbtjänster, såsom Facebook-sidor och Twitter. Ytterligare skulle alla verksamheter ha en egen blogg, som givetvis uppdateras regelbundet för att hållas fräscha och aktuella. Informationen, den flödade med andra ord.

Arbetsverktygen för webbaserat arbete har expanderat kolossalt. Låt oss säga att vi ordnar en utbildning. Istället för att informationen går ut från en person till ett begränsat antal mottagare, kan infon genom dessa alternativa kanaler sprida sig snabbt och smidigt, utan att du själv behöver svettas särskilt mycket. Vips, och så har du hundra deltagare på din lista. I mitt arbete med högstadies flickor och DISA-metoden har jag även nytta av dessa virtuella kanaler, som även ungdomarna använder sig av aktivt. Vi skapar separata grupper på nätet för varje fysisk tjejgrupp. Nätgruppen funkar ypperligt parallellt för informations spridning, för att hålla koll på tidtabeller och vädra tankar. För mig som jobbar med

en ung målgrupp, är dessa tillvägagångssätt så gott som självklara och naturliga. För en organisation med en annan målgrupp, behöver det inte alls vara lika enkelt.

De goda sidorna är helt klart många och vi kan vara tack samma över teknologins raserfart och vår nya synlighet i sociala medier, men helt lätt kommer vi dock inte undan. Det relativt lätta och mångfacetterade systemet kräver nämligen även en hel del av oss – människor. Utöver det dagliga arbetet vi hittills utfört, skall vi nu göra nästa lika mycket – på en virtuell arena. Diskussionen går het i media – en del arbetsplatser förbjuder sociala medier, medan andra redan lyft in tjänster och verktyg i arbetsbilder och verksamhetsplaner. Faktum är, att det finns två sidor av det hela – och båda bör tas i beaktande. Det vi inte kommer undan, är att dessa tjänster och funktioner är tidslukare och speciellt personbunden verksamhet lider genast vid brist av resurser. En förutsättning för att dessa helheter skall fungera, är nämligen aktualiteten och förmågan att hålla informationsflödet levande.

Det gäller alltså först och främst att veta vad det är man faktiskt är ute efter i de sociala medierna och vad som är kvaliteten för just din organisation. Det verkar som om många är inne i en testperiod och frågar sig "var ska vi synas?" eller "ska vi finnas där överhuvudtaget?". Jag tycker definitivt att vi skall finnas där - det är enkelt att gå in i det, men den stora investeringen kommer när du väl är där. Det tar tid att organisera det arbetet och det tar en stund att hitta det optimala arbetssättet.

Frida Westerback

SKENE-X

En av webbtjänsterna som är ny för De Ungas Akademi del, är SKENE-X. Webbtjänsten är tvåspråkig och ett samarbete mellan Nuorten Akademia, Finlands Scouter, Mannerheim's barnskyddsförbund, Nuori Suomi och Allians. SKENE-X är en träffpunkt för unga på nätet. Här kan man hitta nya intressen, ta del av verksamhet och hålla kontakt med vänner.

SKENE-X:s centrala målsättning är att stöda ungas aktiviteter på nätet och där igenom även öka intressen i realvärlden. SKENE-X riktar sig i första hand till unga i åldern 13–19 år.

SKENE-X stävar efter att skapa möjligheter för unga att hitta nya kanaler för vänner och intressen, att fungera tillsammans i grupp, sprida erfarenheter och kunskap - och även att lära sig nytt. Genom webbtjänsten kan man få en elektronisk påteckning av fritidsintresse, ansöka om stöd för verksamheten samt hitta stöd och hjälp för projekten man jobbar med.

SKENE-X kommer att lanseras under våren 2010.

Frida Westerback
www.skene-x.net

Foto: Björn Wallén

Stressa rätt! med Dan Hasson i Vasa 29.3

En av Norden ledande stressforskare, **Dan Hasson**, föreläser i Vasa måndag 29.3. Hasson är forskare vid Karolinska institutet och har skrivit en bok kring temat Stressa rätt. Läs mer på hans hemsida www.danhasson.se

Ingen kan undvika stress i dagens samhälle, frågan är hur vi förhåller oss till den Dan Hasson på SSC:s MåBra-dag i juni 2009. Föreläsningen är en del av SSC:s och Folkhälsans förbunds Hälsa 3-projekt och är öppen för allmänheten.

Mer detaljerad info finns på vår hemsida www.ssc.fi Anmälningar till Österbottens regionkontor/ Anna-Karin Öhman, verksamhetsombud, anna-karin.ohman@ssc.fi

Webben – den moderna lindansarens skyddsnet

Jag ringer på dörrklockan. Är det här rätt dörr, tänker jag samtidigt som den flyger upp. Ett glatt *konnichiwa* hörs och jag mottas av ett brett leende. Jag har inte ens slagit ner mig på futon-sängen och jag får en grön te i handen. Mitt hjärta värms mera av gästvänligheten än det hälsosamma teet. Känner jag personen som bor här? Nej. Har jag någon slags koppling till honom? Nej. Ett socialt medium kopplade ihop oss, en finländare och en japan.

I fyra månader reste jag jorden runt på främlingars soffor. Jag sparade pengar men framför allt skapade jag kontakter och oförglömliga stunder. Couchsurfing.com är en ideell internet-baserad tjänst med över 1,5 miljoner registrerade användare i världen. Via couchsurfing hittar resenärer sovplatser så gott som överallt i världen, gratis.

Världen har krympt. Den är nu bakom nollor och ettor, i en strukturerad kod som krossar alla gränser, alla hinder. Visst, Facebook och bloggar är fulla av onödigt svammel. Jag behöver inte kasta virtuella får på mina kompisar eller delta i dubbelgångar-veckan. För mig är sociala medier just vad namnet implicerar; ett medium för att uppehålla sociala kontakter.

Jag har rest i nästan tre månader. Jag befinner mig i en tom by i Nya Zeeland. Jag har över en månad kvar. Jag är ängslig.

Ensam. Jag kunde inte vara längre i från Finland, hemmet. Kanske fysiskt, men jag knäpper på datorn, loggar in mig på Facebook och ser vad som pågår. Kanske skriver jag en kommentar åt någon kompis. Allt är lättare igen. Webben kan vara din bästa och mest pålitliga vän när du är långt borta från den trygga vardagen.

Vi har blivit bekvämare av oss. Allt hittas med några klick. Och utan tjänster som Google Maps tappar jag bort mig på Helsingfors järnvägsstation. Men jag påstår att webben gjort oss modigare. För resenären fungerar webben som ett skyddsnet. Som en lindansare tar vi försiktiga steg i främmande höjder. Vi vågar, för skydds nätet tryggar oss. Blir det för vingligt faller vi ner men kan klättra upp igen.

Det är tre dagar tills jag flyger hem. Jag sitter i ett kolumbianskt kök i New York. Världens mamma, en kort, knubbig kolumbian som tillreder den bästa maten, blir orolig när jag berättar att jag inte pratat med min mamma över telefon på en månad. Den kolumbianska mamman behöver inte vara orolig. Hon vet inte att jag har en blogg.

Jonas Sundström